

BNO

Samenvatting	3
1 Bedrijven en mensen	4
2 Omzet en markten	5
3 Uren en tarieven	7
4 Actuele vragen	9
Colofon	12

De cijfers in de BNO Branchemonitor 2025 hebben betrekking op 2023. De BNO Branchemonitor kijkt steeds terug naar een periode van een jaar eerder omdat recente cijfers laat beschikbaar zijn en omdat mededingingsgevoelige data, zoals uurtarieven, niet eerder gepubliceerd mogen worden. De gegevens uit dit jaarlijkse onderzoek dienen niet alleen als benchmark voor ontwerpers en ontwerp bureaus, maar worden ook gebruikt bij de lobby richting overheden en andere stakeholders. Om ook recentere informatie op te halen wordt het onderzoek afgesloten met een aantal actuele vragen. Dit keer richten die zich op de ontwikkeling van AI, op de kansen en bedreigingen voor de komende periode en deelname aan aanbestedingen en pitches.

De behoefte aan benchmarking van de tarieven blijft groot en het onderzoek voorziet in die behoefte. Dit jaar gaven minder ontwerpers en ontwerp bureaus gehoor aan de oproep de vragenlijst voor de Branchemonitor in te vullen, de resultaten zijn dan ook niet representatief voor de sector als geheel. Desondanks bieden ze wel een indicatie voor uurtarieven en globale trends en ontwikkelingen.

Omzet

De gemiddelde omzet per fte van zzp'ers nam toe van € 91.793 in 2022, naar € 97.462 in 2023. De omzet per fte bij bureaus liet een stijging zien van € 113.185 per fte in 2022 naar € 120.586 per fte in 2023. Meer dan de helft van de respondenten verwacht dat de omzet in 2024 gelijk zal blijven of verder toe zal nemen.

Opdrachtgevers

De belangrijkste opdrachtgevers voor de deelnemers aan de Branchemonitor in 2023 waren de zakelijke en financiële dienstverlening, de overheid en cultuur- en kunstinstellingen. Ten opzichte van 2022 zien we een kleine afname voor opdrachtgevers in industrie en bouwnijverheid.

Uurtarieven

Als we kijken naar de gemiddelde uurtarieven in 2023 zien we in de verschillende categorieën (zzp'ers en bureaus) en ontwerpdisciplines dalen en stijgen. Het is lastig om hier algemene conclusies aan te verbinden, omdat er dit jaar relatief gezien minder respondenten waren en het dus goed mogelijk is dat ontwerpers en bureaus die vorig jaar de Branchemonitor invulden, dat dit jaar niet deden.

Actuele vragen: AI

In aansluiting op vorig jaar stelden we ook nu vragen over het gebruik van AI. Opvallend is het verschil tussen zzp'ers en bureaus als het gaat om het investeren in AI. Uit de resultaten blijkt dat 40% van de zzp'ers en 8% van de bureaus niet in AI investeert. Verder geeft 33% van de respondenten aan dat het gebruik van AI heeft geleid tot een hogere productiviteit.

Actuele vragen: Bedreigingen

In navolging van ons onderzoek uit 2024 worden ook nu vertraging van de economische groei en stijgende kosten die niet 100% kunnen worden doorberekend, gezien als grote bedreigingen binnen de ontwerpsector. Komend jaar zullen we verder onderzoek doen naar de effecten van de meer recente geopolitieke spanningen en de invloed van AI binnen de sector.

Actuele vragen: Aanbestedingen en pitches

Op de vragen over aanbestedingen en pitches antwoordde ongeveer de helft van de zzp'ers en bureaus dat zij hier de afgelopen jaren niet aan hebben meegedaan. De belangrijkste reden hiervoor is dat de investering te groot is ten opzichte van de winkans.

Diana Janssen, Directeur BNO

bno.nl/branchemonitor

De BNO Branchemonitor is gestuurd naar 1733 aangesloten ontwerpers en ontwerp bureaus. Aan dit onderzoek deden mee: 37 ontwerp bureaus en 73 zelfstandig ontwerpers.

Verdeling bedrijven naar hoofdactiviteit, 2023

Procent

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Communicatie- en/of grafisch ontwerp	59%	62%	60%
Service en/of experience design	7%	16%	10%
Product- en/of industrieel ontwerp	11%	8%	10%
Ruimtelijk en/of interieur-ontwerp en -architectuur	23%	14%	20%
Totaal	100%	100%	100%

Toelichting hoofdactiviteiten:

Tot communicatie- en/of grafisch ontwerp behoren alle vormen van 2D ontwerp zoals: brand design, corporate design, grafisch ontwerp, digital creative design, web- en appdesign, VR-design, packaging design (2D), letterontwerp en typografie, animatie, illustratie, infographics en datavisualisatie etc.

Tot service en/of experience design behoren alle vormen van niet-tastbaar ontwerp zoals: service design, social design, strategy design, design research, design thinking, UX- en interaction design, wayfinding etc.

Tot product- en/of industrieel ontwerp behoren alle vormen van 3D ontwerp zoals: consumentenproduct, industrieel product, verpakkingsontwerp (3D), mode- en schoenontwerp, textielontwerp, sieraad- en accessoire-ontwerp, vrije vormgeving etc.

Tot ruimtelijk en/of interieurontwerp en -architectuur behoren alle vormen van ruimte- en omgevingsontwerp zoals: expositie- en tentoonstellingsontwerp, beursontwerp, ontwerp voor openbare ruimte, urban design, retaildesign, stage design etc.

Gemiddeld aantal werkenden bureaus, 2023

Aantal

	Werknemers	Directie	Totaal
Totaal	10	2	12

Gemiddelde omzet per fte, 2020 t/m 2023
Euro

	2020	2021	2022	2023
<u>Zzp'ers</u>	77.700	85.500	91.793	97.462
<u>Bureaus</u>	113.178	124.646	113.185	120.586

Verdeling omzet naar omzetklasse, zzp'ers
Procent

	Tot 15.000 euro	15.000 tot 50.000	50.000 tot 100.000	Meer dan 100.000	Totaal
Totaal	11%	27%	33%	29%	100%

Verdeling omzet naar omzetklasse, bureaus
Procent

	Tot 500.000 euro	500.000 tot 1 miljoen euro	1 miljoen tot 5 miljoen euro	Meer dan 5 miljoen euro	Totaal
Totaal	41%	18%	41%	—	100%

Verdeling omzet naar opdrachtgever
Procent

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Industrie en bouwnijverheid	8%	9%	9%
Zakelijke/financiële dienstverlening	16%	14%	15%
Groot- en detailhandel	7%	4%	6%
Consumentenproduct/FMCG	6%	7%	6%
Overheid (centraal en decentraal)	12%	25%	16%
NGO's en not-for-profit	4%	5%	4%
Onderwijs	8%	8%	8%
Horeca, sport en recreatie	3%	3%	3%
Cultuur en kunstinstellingen	16%	12%	14%
Gezondheids- en welzijnszorg	5%	6%	5%
Particuliere opdrachtgevers	6%	1%	4%
Overige opdrachtgevers	7%	5%	6%
Niet in opdracht	3%	0%	2%
Totaal	100%	100%	100%

Welke omzetverwachting heb je voor de komende periode? (2025)
Procent

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Toename van de omzet	37%	41%	38%
Geen verandering van omzet	24%	27%	25%
Afname van de omzet	39%	32%	37%
Totaal	100%	100%	100%

3 Uren en tarieven

Gemiddelde uurtarieven zzp'ers, Euro

	Gemiddeld uurtarief	Mediaan uurtarief	Hoogste uurtarief
Strategische werkzaamheden	92	95	250
Ontwerpwerkzaamheden	90	90	200
Uitvoerende werkzaamheden	79	80	200
Facilitaire werkzaamheden	71	-	200

Gemiddelde uurtarieven bureaus, Euro

	Gemiddeld uurtarief	Mediaan uurtarief	Hoogste uurtarief
Strategische werkzaamheden	132	140	275
Ontwerpwerkzaamheden	109	117	176
Uitvoerende werkzaamheden	92	97	130
Facilitaire werkzaamheden	86	90	125

Gemiddelde uurtarieven bureaus met 15 of meer werkenden, Euro

	Gemiddeld uurtarief	Mediaan uurtarief	Hoogste uurtarief
Strategische werkzaamheden	148	160	275
Ontwerpwerkzaamheden	117	128	176
Uitvoerende werkzaamheden	95	115	130
Facilitaire werkzaamheden	88	110	113

Toelichting werkzaamheden:

Tot strategische werkzaamheden behoren onder andere advies, consultancy art en design direction.

Tot ontwerpwerkzaamheden behoren onder andere conceptontwikkeling en design development.

Tot uitvoerende werkzaamheden behoren onder andere DPT-werkzaamheden, engineering en html-coding.

Tot facilitaire werkzaamheden behoren project- en accountmanagement, traffic etc.

Aantal gewerkte uren per week zzp'ers

	Totaal
Minder dan 20 uur per week	13%
Tussen de 20 en 32 uur	23%
Tussen de 32 en 40 uur	28%
40 uur of meer per week	36%
Totaal	100%

Gefactureerd deel gewerkte uren zzp'ers, 2020

	Totaal
Minder dan 25%	8%
Tussen de 20 en 50%	19%
Tussen de 50 en 75%	30%
75% of meer	43%
Totaal	100%

De BNO Branchemonitor kijkt altijd ruim een jaar terug. We voegen daarom een aantal vragen over actuele onderwerpen toe. Dit keer gaan deze vragen over AI, kansen en bedreigingen en aanbestedingen.

4.1 Uurtarieven

Zijn in 2024 de uurtarieven aangepast?

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Ja	55%	54%	55%
Nee	45%	46%	45%
Totaal	100%	100%	100%

Zo ja, met hoeveel procent?

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
	10%	7%	9%

4.2 Bedreigingen

Wat zie je als de belangrijkste bedreiging voor je onderneming in 2025?

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Vertraging economische groei	52%	38%	47%
Stijgende kosten zijn niet 100% door te berekenen	45%	68%	53%
Technologische ontwikkelingen zoals AI	26%	11%	21%
Gebrek aan (gekwaliceerd) personeel	3%	22%	9%
Regeldruk vanuit de overheid	13%	14%	13%
Anders	16%	14%	15%
Totaal	100%	100%	100%

Andere bedreigingen die genoemd werden:

- Ontwikkelingen op het gebied van zzp-wetgeving;
- Bezuiningen overheden op gebied van cultuur, duurzaamheid en innovatie / opdrachten die wegvallen in culturele sector;
- Concurrentie / uurtarief wordt te hoog in vergelijking met concurrentie;
- Dalende budgetten uitgeverijen;
- Aanbestedingsgrenzen;
- Wegvallende subsidies;
- Politieke veranderingen;
- Reorganisatie bij opdrachtgevers;
- Teveel afhankelijkheid van een grote opdrachtgever;
- Onstabiele situatie in de wereld;
- Grote afname in opdrachten door veranderende branche, inflatie, hoge kosten.

Welke van de volgende investeringen doe je momenteel in AI-kennis en/of toepassingen voor je bedrijfs- of ontwerpprocessen?

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Ik volg (of mijn medewerkers volgen) trainingen of cursussen om AI-vaardigheden te ontwikkelen.	20%	50%	30%
Ik investeer in AI-software en infrastructuur binnen mijn praktijk of bureau.	24%	53%	34%
Ik heb speciaal personeel aangenomen of een externe consultant ingeschakeld voor AI-gerelateerde projecten.	1%	3%	2%
Ik ben nog niet begonnen met investeren in AI, maar ik ben van plan om dit binnenkort te doen.	19%	14%	17%
Ik investeer momenteel niet in AI en ben ook niet van plan om dit te doen	40%	8%	29%
Ik weet het niet	4%	6%	5%

Zorgt AI voor verbeteringen in productiviteit of kostenbesparing?

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Ja, AI heeft productiviteit verhoogd&kosten verlaagd	10%	14%	11%
Ja, AI heeft alleen geleid tot hogere productiviteit	30%	38%	33%
Ja, AI heeft alleen geleid tot kostenbesparing	3%	5%	4%
Nee, AI heeft geen invloed op productiviteit of kosten	26%	38%	30%
Ik gebruik geen AI	30%	5%	22%
Totaal	100%	100%	100%

Zie je AI als een factor die je concurrentiepositie kan verbeteren of bedreigen?

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
AI zal mijn concurrentiepositie versterken	16%	28%	20%
AI vormt een bedreiging voor mijn concurrentiepositie	21%	8%	17%
AI zal weinig invloed hebben op mijn concurrentiepositie	27%	33%	29%
Ik weet het niet	36%	31%	34%
Totaal	100%	100%	100%

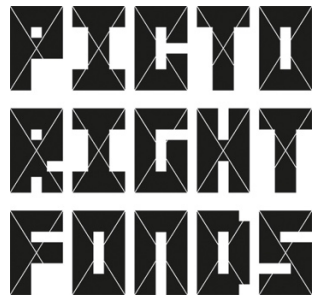
Deed je of jouw bureau in de afgelopen 3 jaar mee aan aanbestedingen en/of pitches?

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
We deden mee aan aanbestedingen en pitches	11%	43%	22%
We deden alleen mee aan aanbestedingen	6%	14%	8%
We deden alleen mee aan pitches	20%	16%	19%
We deden niet mee aan aanbestedingen of pitches	63%	27%	51%
Totaal	100%	100%	100%

Wanneer je niet meedeed aan aanbestedingen of pitches, wat waren daarvoor de redenen?

	Zzp'ers	Bureaus	Totaal
Complexiteit van het proces	41%	50%	42%
Te zware vereisten inschrijving (compliance, ISO)	27%	50%	31%
Te grote investering ten opzichte van de winkans	70%	100%	76%
Gebrek aan transparantie in het selectieproces	27%	63%	33%
Geen passend budget bij opdracht	35%	50%	38%
Te zware voorwaarden (bijv. overdracht rechten, verhoogde aansprakelijkheid)	24%	25%	24%

De BNO Branchemonitor is een uitgave van de
Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO)
en mede mogelijk gemaakt door Pictoright.

Onderzoek
ABF Research
www.abf.nl

Redactie
Diana Janssen (BNO)
Pascale Kos (BNO)
Barbara van Santen (BNO)
Fenke Legerstee (ABF Research)

Amsterdam, 2025
www.bno.nl/branchemonitor